

zaist'ované! V našich radoch nebudú mať miesta vypočítavci tak z demokratickej, ako aj z komunistickej strany.

Akčný výbor po prevedenej debata jednomyselne uzniesol sa na tom, aby P. Víboch, zást.(upca) býv.(alého) zem.(ského) taj.(omníka) našej strany, teraz poslanec za DS, bol pribratý za jeho člena. V doterajšej jeho činnosti nenašiel nič takého, prečo by spolupráca nemala byť s ním nadviazaná. Eventuálne námietky proti jeho prijatiu do obnovenej strany boli poverení preskúmať ss.(súdruhovia) A. Bahurinský a Dr. Mrázek.

Uvažujúc o budúcom denníku strany na Slovensku, bolo konštatované, že jeho tlač bude narážať na ťažkosti. V Bratislave totiž niet dost' tlačiarní, ktoré by mali rotačky a neboli by prácou preťažené. V dôsledku tejto skutočnosti žiadame vedenie strany, aby nám v tomto ohľade bolo nápomocné tým spôsobom, aby od firmy Baťa v Baťovanoch cestou Zlína zakúpilo pre nás rotačku, ktorá je v Baťovanoch už asi 8 rokov uložená a vôbec nepoužívaná.

Ak by pre rôzne prekážky verejné vystúpenie našej strany nebolo možné dať verejnosti vhodným spôsobom na vedomie, na ten prípad žiadame vedenie strany, aby nám pripravované prevolanie k slovenskému ľudu dalo vytlačiť v Práve ľudu a potom z tohoto čísla nechalo nám niekoľko stotisíc exemplárov poslať na Slovensko na udané adresy /do oblastných stredísk a okr.(esným) akč.(ným) výborom/. Eventuálne mohla by byť reč o vytlačení celého zvláštneho slovenského čísla.

Nevyhnutne potrebujeme 3-4 vozy /autá/ mať k dispozícii strany na Slovensku /1 pre východné, 1 pre stredné, 1 pre západné Slovensko a 1 pre ústredie/. Na avizovanú cestu s.(údruha) Vilíma potrebný benzín môžeme obstarat' výmenou. Na donesené lístky z Prahy benzín tu nedostaneme, ale tieto si zameníme u niektorého povereníctva v Bratislave, aby vozy tohoto pri príležitostnej ceste do Prahy mohli si na ne benzín obstarat', začo nám toto potrebné množstvo benzínu tu prepustí.

Že nám v Prešove boli zatknutí dvaja spolupracovníci, už viete. Oba boli zatknutí v Sabinove s materiálom /prihlášky do strany/, ktorý bol z Prahy donesený. S.(údruh) Miklánek po 9 hodinovom výsluchu bol prepustený na slobodu, s.(údruh) Gábor dnes odpol.(udnia) po 14. hod. bol ešte stále zaistený. Materiál u nich zhabaný /prihlášky do strany/ NB nevydala doposiaľ. Žiadame čo najenergiejšie zakročiť. Je možné, že vybavenie tohoto prípadu bude mať veľký vplyv na politický vývoj udalostí na Slovensku.

Dávajúc Vám toto na vedomie, som so súdružským pozdravom za akčný výbor.

V Bratislave dňa 21. XI. 1945.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Sociálna demokracia na Slovensku, a. j. 3

Dokument č. 27

List J. Lettricha z 13. novembra 1945 Národnému frontu k poštátňovacím dekrétom prezidenta republiky E. Beneša

P R E D S E D A
SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Bratislava, dňa 23. novembra 1945

P. T.
Národnému frontu
v Bratislave

V zmysle uznesenia Národného frontu k poštátňovaniu dekrétom prezidenta republiky čís.(10) 100 – 103/1945 Zb. z. a n. zaujímam v mene Demokratickej strany toto stanovisko: Zásadne dekréty uznávam za prospešné i pre hospodársku oblasť Slovenska, ako to bolo predstaviteľmi DS nespočetne razy zdôraznené. Pritom všetkom vznášam proti nim politické a vecné námietky.

I./ Z hľadiska politického poukazujem na to, že dekréty dostatočne nerešpektujú právny stav na S. Zboru povereníkov nie je priznaná vôbec žiadna právomoc, hoci ide o vládny zbor na Slovensku a povereníci pri poštátňovaní hrajú popri ministroch iba druhoradý význam. Dekrétmi sa zriaďuje Oblasťná správa bánk, poľažne Oblasťná poisťovacia rada iba pre Slovensko. České zeme nemajú mať takejto inštitúcie. Tým je znova potvrdený terajší nezdravý dualizmus, že Slovensko má od českých zemí odlišné inštitúcie. Oblasťné rady mali byť vytvorené nielen pre Slovensko, ale aj pre české zeme a nad nimi mali stáť celoštátne inštitúcie.

II./ Po vecnej stránke namietam všetkým dekrétom toto.

a/ Ani v jednej kategórii znárodnených odvetví nepovoľujú inú formu znárodnenia ako poštátňenie, hoci u potravinárskeho priemyslu, u účastinných bánk a u súkromných poisťovní malo sa pripustiť jednak združstevnenie /aspoň u malých podnikov/, jednak ponechanie minority kapitálovej účasti v rukách súkromných.

Je síce pravda, že u dekrétov č. 101/45 Zb. z. a n. urobil sa pokus v záujme združstevnenia, ale v tak nejasnej a nedokonalejšej forme, že neprichádza do úvahy. Nestačí producentom, vkladateľom, dlžníkom a poisťencom zaistiť len účasť na správe, treba im zaistiť aj účasť na vlastníctve podniku. Len týmto spôsobom možno podchytiť plný súkromný záujem a iniciatívu na podnikaní, ktorú nemožno ani podceňovať, ani vylučovať.

b/ Iba u dekrétov čís. 100/45 v § 1/3-b a čís. 101/45 v § 1/3-c je vyslovená zásada, že vláda môže v odôvodnených prípadoch vyňať podnik zo znárodnenia. Táto zásada mala byť vyslovená aspoň v dekréte č. 102/45 o účastinných bankách, lebo práve na Slovensku niet ani jednej veľkobanky, ale len stredné banky a potom niekoľko drobných bánk, ktoré svojim rozsahom a významom nedosahujú váhy hociktorého družstevného peňažného ústavu, poľažne sporiteľne.

Navrhujem preto, aby tie to zásady boli vyslovené v nariadení Slovenskej národnej rady, lebo tieto návrhy nebolo možné včas uplatniť pre prekotné tempo v poštátňovaní.

S úplnou úctou:
J. Lettrich
(nečitateľný podpis)

SNA Bratislava, f. Ústredný akčný výbor slovenského Národného frontu, kart. 2, č. 109/1946.

Dokument č. 28

Stanovisko J. Lettricha ku kompetenciám slovenských národných orgánov z 1. decembra 1945

Bratislava 1. decembra 1945